

Մ Ա Յ Ր Ս

ՎԵՀԱՆՈՅՇ ԹԷՔԵԱՆ

Գարնան նիւղերու բարակ երգերը ինկեր եմ մօրս պատուհանին
Եւ կեանքը որ բազմաթիւ ապագաներ կը գրկէր

գրկեր է այս մահինը միայն

երկաթէ մարգիկի նման նկուն մահնակալ մը
որուն զոյգ եգրերուն

կապտամարմին մեքենաներ կը գծեն

մօրս սրտի խունկն ու արիւնին աղօթքը

(Հիւանդապահուիչներու եւ բժիշկներու երթեւեկի արանքէն
առտուրնէ մինչեւ իրիկուն

ներմակ աղանձներ ճառագայթներով ներմակ

թռչկոտելով զարնուելով

սպիտակ բաներ կը փսփսան

Երբեմն ակնթարթի մը մէջ կը վերագտնես ինքզինքդ

յետոյ երկար պահեր կը կորսնցնես

մտածելով թէ իրապէս ի՞նչ կ'ուզէիր կեանքէն

եթէ ոչ մօրդ ներկայութիւնը

Պատուհանին առջեւ հասած նստած վարդենին

յիմար յիմար կը դիտէ քեզ

Այս հսկայ դռնդողահար արգանդին մէջ

Ապագայի ծնունդը կը դադրի կը փարանայ

Զես գիտեր պիտի վիժեցնէ՞

թէ՝ պիտի նետէ քեզ նորէն աշխարհ

Ամբողջ մարդկութիւնը կարծես պատգարակի վրայ է

կամ պատգարակ կը փշէ

կամ յենած է անոր վրայ

Դիմանալու համար՝ կը վերադառնաս նեղքերուն

սեփական գաղտնի տիեզերքներուդ

ուրկէ սիրոյ լեռներ ու կարօտի անդունդներ

Եւ գղջանքի հրահար շղթաներ
 մունակներու պէս փսփստելով իրարու՝ կը հեռանան
 Մայր մայր մայր մայր կը կրկնեմ մեքենաբար
 որպէսզի չկորսնցնեմ այս բառը
 Իր մագերը անբան տափուքին կը բուրեմ
 մեղմապարոյր շունչը ինկած է դեղնած փաղափ լոյսերուն
 Այն օրերուն

Լիրանանի պարարտ արեւին տակ
 բուրդ կը լուար նագան երգեր մոթմոթալով
 Վերմակ կարողը կու գար ինք ուշադիր կը հետեւեր
 չըլլայ որ նախշ մը սխալ ընէ երթալ
 կարը կամար կամար ծաղիկներու պէս ըլլալու է
 որուն տակէն մեր մանկութիւնը կ'անցներ
 «Այսպէս տափուկ անսխալ եւ դիւրին չէ կեանքը կ'ըսէր
 բայց շոգեկառքը միշտ անհուն չ'անցնելու է»
 (Բայց ես ինչ ձայն կայ՝ հանեցի
 չէի ուզեր որ հայ կնոջ աղետահար շոգեկառքը
 քնականոն վիճակ թուի)

Խօսքի շոյլ սաղարթներ չունէր մաման
 իր բառերը կեանքի հունտեր էին կապուած՝ մարդասիրութեան
 «Աստուծոյ եւ մեր ազգին օգտակար գաւակ» ըլլալու հետ
 Բծախնդիր էր եւ անհունօրէն համբերող
 Հիմա կարծր է բարձր ուրիշը չպահանջէր
 այս սաւանով մսի պիտի ուրիշ չուզեր
 առանց տունի բրոշէի կը ձանձրանայ
 Փլասթիք երակներու յանձնած այլեւս իր սպիտակ թւերը
 կը քնանայ

Այդ հոլանի թւերով
 մեծ ամանակի մը մէջէն դգալ դգալ
 բրդած հաց ու մածուն կու տար ամառնային գիշերներուն
 հինգ նուտիկները հաւաքած
 (Մեզի նուտիկ կ'ըսէր հակառակ որ ամէն տեսակ
 ձայն ունէինք աննուտային
 եւ քանի որ մեր մայրն է ինք՝ իր աչքին միշտ
 նստիկ կամ մեծ նուտիկ-մուտիկ մնացինք)
 «Ռգալ մը քեզի դգալ մըն ալ քեզի հոս մօտս եկուր
 շատ վազվզեցիք մածունը լաւ է ոսկորներու համար»

Վարի գուլալ սրճարանէն ֆրէնք Սինաթրան կ'երգէր
 կամ Ուստիի Սաֆին

Մեր գիւղը Պաապտատ չէր որ հայերէն երգեր փչէր
 Սրճարանը կիսող առուին մօտ եղէգներու փոխան
 խսիրէ աթռոններ կային
 ուր կը կարդայի Զարեմց Տանթէ Տոսթոյեւսի
 «Աս տարիքիդ աչքերդ պիտի փնացնես» կ'ըսէր
 Հում ճիկեր բերած կ'ըլլայի
 առատ սոխով եւ փմիռնով կը տապկէր
 եւ նոյն պահուն այդ բոյրերէն մեր մեծ գիւղի փոքրիկ տունը
 ցնծութենէն կը ցատկոտէր

Այնքան դիւրին կը մեծնայի մօրս ճշմարտութեան հետ
 Հօրս բազմաթիւ ստուերներուն եւ մեր անթիւ կարիքներուն մէջէն
 փունջփունջ լոյս ցանկնով կ'երթար
 Սեփսեւ մագեր գմբուխտ աչքեր վառած ձիւնաթոյր դէմքին վրայ
 Մայրդ գեղեցկուհի է կ'ըսէին կը հրճուէի
 ինք անտեղացի չէր ըլլար - մանաւանդ ապաշխարելէն ետք
 ինք որքան Աստուծոյ ճշմարտութեան փարեցաւ
 եւ նոյնքան՝ խորհուրդին կեանքի
 խաղաղութեան կողմ դարձաւ ինք՝ եւ՝ փոքորկաշէն փամի

Պախուրց պախուրց կը տարտղենն հոգիս
 մեր տան գարնան նէֆթալինի հոտը
 ձմրան քէքէները
 ամրան տէնկերը գիւղի պատրաստ
 աշնան՝ մեր դասագիրքերու ցուցակը
 իր ձեռքերուն մէջ

Եւ մանաւանդ իր ջերմ խօսքին պաղպաղակը

Հիմա երբ ամէն կողմ իր բարութեան օշարակը կը բուրէ
 ֆաղցրութեամբ եւ բարկութեան պղպջակներով
 ծանրաբայլ կը թափառի գիշերը
 Արտօրացող ոտնաբայլերու եւ անաւարտ հառաչանքներու
 զարհուրագին կենդանութեան մէջ
 կը խոշորնայ վախը

Վաղը այս մահիճը դատարկ տեսնելու
 ինչպէս ինք գտած էր հօրս մահիճը դատարկ
 երբ հիւանդանոց գացեր էր զինք ետ տուն բերելու
 Յետոյ շատ կարօտցաւ հայրս
 կը զգայինք որ լուռ կը մտածէր անոր մասին
 Հիմա մէկ բարակ երակի փափառնոյթէն կախեալ է
 արտին արիւն պիտի հասնի՞ թէ չէ
 «Աստուած մեր կեանքը տնօրինած է ամէն բան վերջ մը ունի»

Խոշոր ֆաղափը իր սլափը կը դարձնէ առտուան
 կը փախչիմ կ'ապաստանիմ հոն ուր
 մուքնուլուսին աֆաղաղը կը կանչէր
 ուր աստղերը խաղալիք էին եւ
 խաղալիքէ փիղերը՝ շնչող կենդանի
 կեանքը կը դառնար առօրեայի լուացարանին մէջ
 իւր գունագեղ զգեստներով

Առաւօտ Լուսոյ-ով կը սկսէր
 եւ հօր տունդարձով կ'աւարտէր
 սէր մը՝ որ չէր անցնէր տրամաբանութեան կայարաններէն
 որ կը յաղթէր աֆորի աղֆատութեան հիւանդութեան
 Հիմա՝ պոկուած այդ ջերմապարուր ալիքներէն
 պառկեր է յանկարծ յայտնուած սա անկողինին վրայ
 «Ամերիկայի մէկ անկիւնը»
 վիրաբոյժներ մասնագէտներ կու գան կ'երթան
 տաֆութիւնը կը ստուգեն արիւն կ'առնեն
 տեսակ տեսակ դեղեր կու տան
 եւ հօրս փոխարէն՝ կապտամարմին մեֆենան աչքերը լարած
 կը հսկէ

Գոնէ բանա՛ր աչքերը իր մեղմ ծիծաղը ֆակէ՛ր
 իմաստուն խօսքի մածունը տար դգալ դգալ
 եւ ոչ թէ կոկորդէս ներս հրէր
 պատկերը իր դագաղին
 ուր կ'այրիմ եւ ոսկոր ոսկոր
 վայրկեանները կաթիլ կաթիլ հազիւ կեանքը կ'երկարեն
 եւ որբութեան գոլորշին հսկայի մը համը ճակատէն
 կը կաթկթի օ՞՞

Անշուշտ այսօր չէի վախճար եթէ չըսէին որ
 սիրտը դուրս պիտի հանեն մարմնէն
 որ երակներ պիտի կտրտեն
 որ խոզի սիրտ պիտի դնեն
 ամա՛ն աշխարհի բոլոր խոզուկները սիրե՛մ

Եթէ մայրս չըլլար՝ չէի վախճար կեանքէս
 մեր կեանքերը կծիկ դարձեր
 կը թփռտան իր յոգնապատար սրտի խորշին
 Մայր դուն որ մեր գիշերներու մէջէն անցար
 ծիրկաթինի մառափայթներ ցանկով
 այս գիշերէն ալ ազատէ՛ մեզ

Վարդենին՝ արցունքը աչքերում
կը դիտէ այս գմբուխտ աչքերը իրենց դալարութենէն
շիջած գրեթէ

Առաւօտ կանուխ պիտի տանին գործողութեան
գիտեմ որ քնացած չէ այլ՝ մեղրակաթ խօսքերով
իր խելայեղ միսթիֆ հաւատքը
իր Աստուծոյ գութը կը հայցէ
իր գաւակներուն գլուխը մնալու

Կու գայ պահը ծայրագոյն խոնարհումի այս բեկումին առջեւ
երբ ցաւը ոգի կը դառնայ եւ վայրկեանը՝ աղերս
եւ անյուսութեան օրհասը ոտնակոխելով
կ'աղօթեմ ես ալ որ հասնի մաման մեզի
արշալոյսին մէջէն

լուսակրօն վարդամբնուո քայլերով